

Újra a színpadon!¹

A nyári csonkított szabadtéri programok és az őszi évadkezdés optimizmusra adtak okot. A színházakban és operaházakban a „normál” működést – a maszkviselés mellett – ritkított műsorterv és rövidített előadások jelentették. A nagyobb nézőtereket és próbatereket használják, de légszűrő berendezéseket építenek be. Az elkövetkező időszakban a színházakat és a rendezvényeket a vírushelyzet súlyossága fogja jellemezni, ehhez kell alkalmazkodni. A járvány második hulláma ezeket a törekvéseket ellehetetlenítette.

A zürichi Operaház átépített próbatermében rögzítik a zenekar és a kórus hangját, és élőben közvetítik azt a nézőterre, ahol egyidejűleg játsszák az operát

Fotó: ANDRIN FREITZ

Különösen a nagyzenekarok számára okoznak problémákat a koronavírus miatt hozott rendelkezések. Alig lehet betartani az előírt minimális távolságot és teljes hangszereléssel játszani. De élénkült a korlátozások alkalmazása. A Bajor Állami Operaházban csökkentett nézőszámmal tartanak próbaüzemet, ahogy a város legnagyobb koncerttermében is. A Gasteig Filharmónia terme normal esetben 2400 férőhelyes, de most csak 500 néző engedélyezett. A zenekarok sürgető levélben

kérték a bajor miniszterelnöktől a nézők engedélyezett számának „elfogadható” szintre emelését, hogy „a rendezvény iparág csődjét meg lehessen akadályozni”.

Németország még messze van attól, hogy az országot átfogó (nem tartományi szintű) szabályozás legyen a színházak, operák és koncerttermek kihasználtságára vonatkozóan. Mind a tartományi, mind a szövetségi vezetéstől több helyszínre és helyzetre alkalmazható elbírálást követelnek az engedélyezett nézőszámra. A nézők és a művészek egészsége és biztonsága mindenképp felett áll. Nagy a művészeti intézmények felelőssége a koronavi-

rus terjedésének megakadályozásában. A jelenleg érvényes védekezési előírások szerint azonban nehezen magyarázható, hogy Észak-Rajna-Vesztfália tartományban 1000 fő is ülhet a nézőtéren, Bajorországban – függetlenül a kapacitástól – a színházak és koncerttermek maximum 200 vendéget engedhetnek be, míg Baden-Württemberg tartományban 500-at. A higiéniai előírások következetes betartása, a maszkviselés a teljes időtartam alatt, célzott fertőtlenítés és megfelelő szellőztetés, valamint a látogatók kontaktuskutatásának biztosítása esetén megvalósítható, hogy a koncerttermekben minden második széken ülhessenek nézők.

¹ A Bühnentechnische Rundschau 2020/5. számának 46–49. oldalán megjelent „Wir sind wieder da!” c. beszámoló alapján.

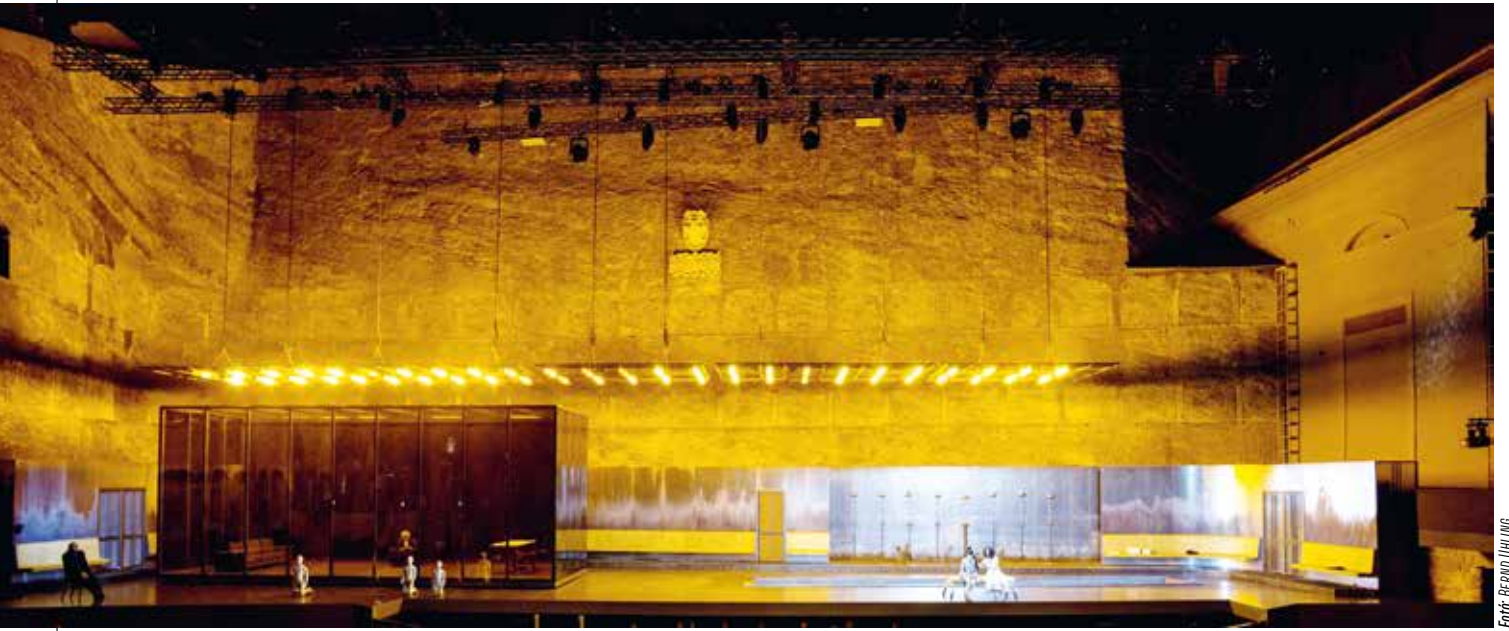

Foto: BERND UHLING

„Elektra” a Salzburgi Űnnepi Játékokon – ebben a szezonban rövidített változatban, szigorú előírásokkal és korlátozásokkal

Foto: WILFRIED HÜSSL

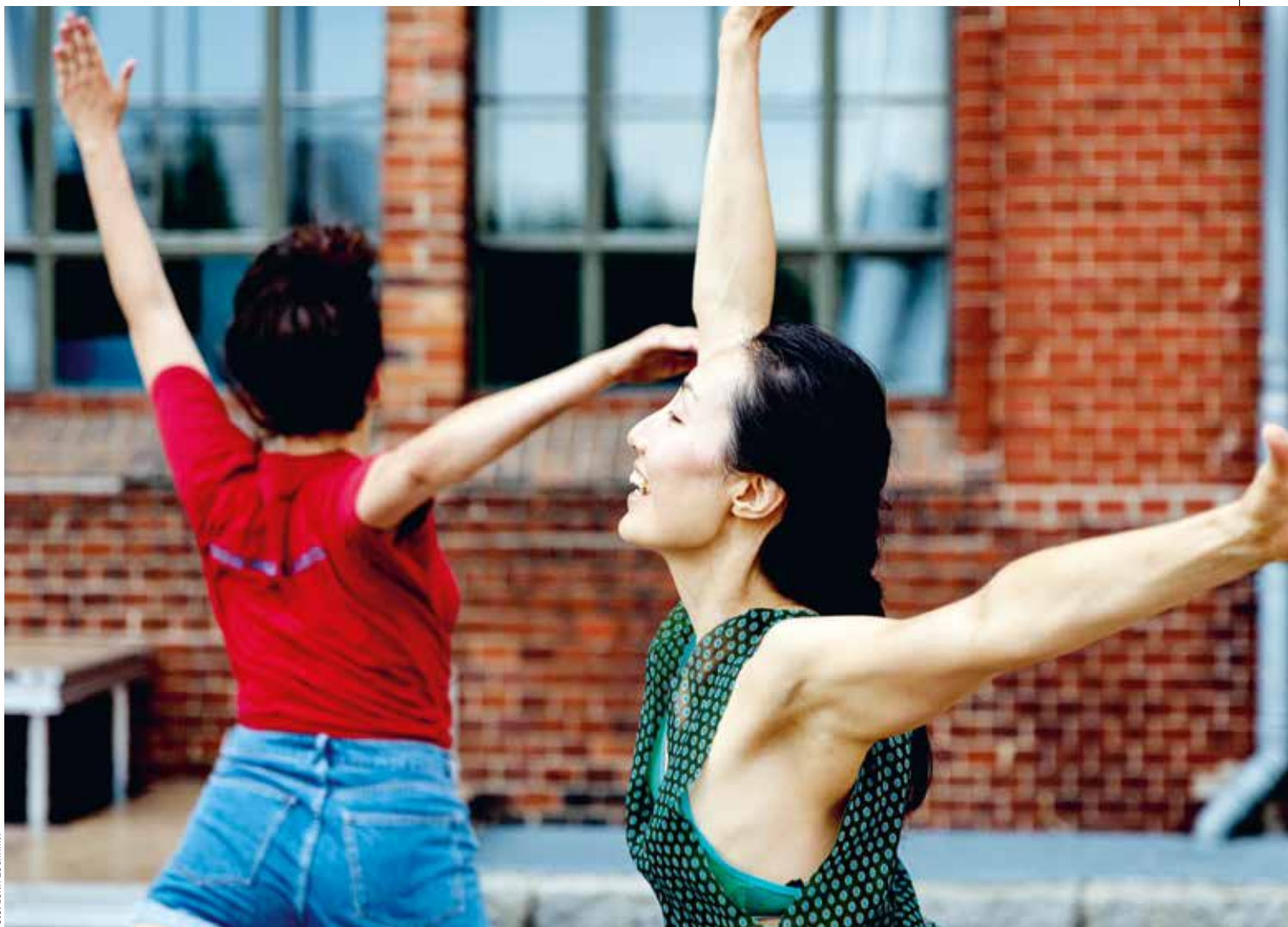
A valóság és a színpadi játék egybefolyik: *Eight Songs for a Mad King*, Bajor Állami Operaház

Zürichi Operaház

Az 1100 fős nézőtéren 900 fő hallgathatja a nagyoperai előadásokat. A védelmi koncepció első változata azt jelentette volna, hogy a zenekari árokban maximum 18 zenész ülhet, kórus nélkül,

vagy igen kis létszámú kórusral a színpadon, 191 néző számára. Végül a kórust és a zenekart kivették az Operaházból, a hatalmas zenekari próbatermet hangstúdióvá építették át, itt minden távolságtartás betartható. A zenekart és a kórust élőben köz-

vetítik az Opera nézőterére, ahol az előadás folyik. Az élő közvetítéshez minden egyes hangszert minimum egy mikrofon veszi fel. A nézőtéren számos hangfalat szereltek fel. A közvetítőrendszer kiszámítja az egyes hangszerek reflexióját a falakon és

Fotó: LUNA ZSCHARNIT

Sasha Waltz & Guests: augusztusban szólóminiatűröket mutatnak be a Radialsystem kulturális centrumban és a mellette lévő parkban

a mennyezetet, és ezt a hangzásélményt adják vissza a hangfalak.

Salzburgi Ünnepi Játékok

A naponta változó pandémiás helyzet után május 25-én kihirdethették, hogy az ünnepi játékokat módosított formában és csökkentett programmal ugyan, de megrendezik. A politikusokkal folytatott intenzív tárgyalások és a biztonsági koncepció kidolgozása a próbákra, előadásokra, valamint a nézők mozgására kifizetődött, ugyanis az elérhető 242 000 jegyből 180 000 darabot már két hónappal a kezdés előtt eladtak, amiből 24,5 millió euró bevétel származott. Ez azt is jelentette, hogy arra kellett törekedni, lehetőleg minél több ügyfél módosítsa a jegyét, ahelyett hogy visszakéri az árát. Minden előadást, amely a koronavírus-helyzetnek áldozatul esett, jövőre terveznek bemutatni.

Az idei évad kínálata korlátozott volt, csak 90 000 jegy volt érvényes, sakkátblaszerű ülésrendben maximum 1000 néző foglalhatott helyet a

terekben. Orvosi tanácsra 300 000 eurót költöttek a vírus elleni intézkedésekre. Különösen szigorúak voltak az előírások a művészek és a dolgozók számára. Három rizikócsoportha osztották be a személyzetet: *piros* – a színpadi szereplők, közreműködők és zenészek, akik sem távolságot tartani, sem maszkot viselni nem tudnak; *narancssárga* – azon személyek, akik a távolságtartást és a biztonsági előírásokat be tudják tartani, de kapcsolatba kerülnek a „pirosokkal”; *sárga* – mindenki, akinek a munkája a higiéniai kódexszel összeegyeztethető. További tűzfalként működtek a rendszeres tesztlelések, szűrések, egészségügyi naplók és szigorú magatartási szabályok.

A nézőnek, aki megfelelő maszkot viselt, és be akart lépni a 12 opera- és 29 színházi előadásra, 53 koncertre, 8 ifjúsági előadásra, be kellett mutatnia a személyi igazolványát annak érdekében, hogy vészhelyzet esetén a kontaktszemélyek azonosíthatók legyenek és értesíteni lehessen őket.

A körülbelül két hónapnyi előkészületi, próba- és előadás-időszak alatt 1400 munkatárs között

egyetlen dolgozó lett fertőzött. A 76 500 látogató közül senki sem kapta el a koronavírus-fertőzést.

Müncheni Nemzeti Színház

Június közepe: maszkok mindenhol. A barátságos személyzet is viseli, miközben a helyére kíséri az éppen csak 50 fő nézőt a színházban. A nézőknek is maszkot kell viselniük. Elkezdődik Peter Maxwell Davies *Eight Songs for a Mad King* című darabja, Andreas Weirich rendezésében. A főszereplőt, az őrült angol királyt köpenyes, maszkot viselő néma orvosok kísérik be. Koronavírus idején a valóság és a színpadi események összemosódnak. Azért is, mert az igen kevés néző a színpadon foglal helyet, egymástól megfelelő távolságban, csavarral rögzített székeken, az üres nézőtér felé fordulva. Elsőként György királynak kell megszabadulnia a teljes arcát elfedő maszktól. A másfél órás zenés monodrámát énekelve, kétségbeesve, nevetve és cél nélkül köröz a nézők körül. A zenekar hat zenésze ugyanúgy részese az örületnek. Egy jelenetben például a király feljelenti az egyik fuvolaművésznőt, mert az nem akarja odaadni magát neki.

Fotó: RALF ARNOLO

Schauspiel Leipzig: megfelelő távolságban maradván, a pillanatnyi higiéniai előírások tragédiája a „Medea”-ban

▶ Bajor Állami Operaház

Minden más kulturális intézménynél korábban követelte, hogy megnyithassa a kapuit. Nagyon gyorsan bevezették a *Körséták Szerdán*, *Fix Szombat* és *Szabad Vasárnap* című sorozatokat, amikor a kamarazenekar vezetésével néhány tucat látogató részletesen kidolgozott higiéniai előírásokat betartva vonult végig sötét folyosókon az épületben, hogy aztán olyan helyeken ocsúdjának fel, ahol addig sohasem járhattak. Próbakoncertet is tartottak ezzel a koncepcióval, amikor újságírók voltak a „kísérleti nyulak”. A hétfői streaming koncerteken ismert és kevésbé ismert művészek léptek fel, szólisták, énekesek, kamarazenei felállásban.

Radialsystem, Berlin

A *Tanz im August* berlini fesztivál teljesen átkerült a világhálóra. Ezzel szemben a *Sasha Waltz & Guests* augusztusban más megoldást választott: fellépés, élőben. A Radialsystemben és szabadterén 27 táncos adta elő a *Párbeszéd*ek 2020 –

Fontos rendszerek című háromrészes programot. Csúpan 300 nézőt engedélyeztek összesen, ami egyharmada a Kunsthaus Spree épületbe beférő közönségszámnak. Minden néző a színpadon ült, messze egymástól, úgy érezték, hogy 3 méterre van a következő ember. Zárt térben egyszerre 100 fő tartózkodhatott az előírások szerint.

A kapacitásprobléma megoldása abban áll, hogy az előadási helyszíneket meg kellett sokszorozni, a művészek és nézők számát pedig elharmadolni. Füves park, terasz és színházterem – mindenhol játszottak egy időben, és mindig a társulatnak csak egyharmada.

Schauspiel, Lipese

Júniusban nyitott ki újra a *Medea* premierjével. A nézőtérén minden második sort szabadon hagytak, és a többi sorban is csak minden harmadik széken ültek. A 600 fős nézőtérén így 108 néző ült, a színház intendánsa a megnyitón szellemesen ezzel köszöntötte a megjelenteket: „minden jegy elkelt”.

Az előadás igazodik a járványveszélyhez: egy átlátszó plexidobozt helyeztek a sivár, sötét, üres színpadra. Körülötte bokáig érő, feketén fénylő víz. A szereplők mindannyian kellő távolságra állnak egymástól és leeresztett karral beszélnek, mint akik gyökeret eresztettek. A szereplők a darab végén is egy helyben állnak, mint egy zászlófelvonáson, kellő távolságban és kimért meghajlással. Az előadás a higiéniai előírások tragédiája – ez a maximum, ami ebben a helyzetben lehetséges.

Konzerthaus, Dortmund

A Balthasar Neumann Ensemble által szeptember 3-án előadott kórusművet 700 néző hallgatta, holott 1550 számára van hely. A járvány kezdete óta ez volt az első ilyen jellegű előadás. Az előadás előtt mind a 90 zenészt háromszor-négyszer tesztelték, a próbák alatt elzártan a koncertteremhez közeli szállodában laktak, még a családtagjaikkal sem érintkezhetek. A vírus nem játék, találni kellett egy megoldást, hogy az élet ezzel együtt folytatódhasson.